

การพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจเข้มแข็งทางการเงินสำหรับเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย

กัสม่า กาซ้อน

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 7 สิงหาคม 2568

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 16 กันยายน 2568

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 22 กันยายน 2568

นิศารัตน์ ไชยวงศ์ศักดิ์ดา

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วิไลลักษณ์ วงศ์ชัย

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ธนภัทร กันทาวงศ์

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

นิรุทธิ์ ชัยโชค

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สุภมล ดวงตา

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

บทคัดย่อ

การพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจทางการเงินของเกษตรกรถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในชนบท โดยเชื่อมโยงกับบริบทการพัฒนาประเทศในหลายมิติ การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชนชนในการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชนชนกับการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ เกษตรกรในชุมชนในพื้นที่ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า ตำบลสันกลาง อำเภอกวน ตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย จำนวน 150 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและการวิเคราะห์หาค่าความถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชน ได้แก่ การสร้างเสริมการผลิตที่ปลอดภัย (PSP) การสร้างเสริมการแปรรูป (PPC) การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย (SCN) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (MES) มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ต่อการพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจทางการเงินของเกษตรกร และส่วนการเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน (ECP) ไม่มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างอำนาจทางการเงินของเกษตรกร

คำสำคัญ: การเสริมสร้างอำนาจเข้มแข็งทางการเงิน ทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชน ทฤษฎีฐานทรัพยากร

The Development of Strong Financial Empowerment for Farmers in Chiang Rai Province

Kasama Kasorn

Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Received: 7 August 2025

Revised: 16 September 2025

Accepted: 22 September 2025

Nisarath Chaiwongsakda

Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Wilailak Wongchai

Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Thanaphat Kuntawong

Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Nirut Chaichok

Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Suphamon Duangta

Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

The empowerment of farmers' financial capabilities is a key strategy in improving the quality of life and reducing economic disparities in rural areas, linking with the broader context of national development in various dimensions. This study aims to investigate the strategic resource factors of rural communities in strengthening financial empowerment and to examine the relationship between these strategic resources and the financial empowerment of farmers. The study sample consists of 150 farmers from communities in the villages of San Sali, Wiang Pa Pao District; San Klang, Phan District; and Thung Ko, Wiang Chiang Rung District, Chiang Rai Province, selected through purposive sampling. Data collection was conducted using questionnaires, and the data were analyzed by calculating the mean and standard deviation. Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis were used to analyze the relationships. The research findings indicate that the community's strategic resources, including the enhancement of safe production (PSP), the promotion of processing (PPC), the strengthening of group formation and networks (SCN),

and sustainable resource and environmental management (MES), are positively correlated and statistically significant at the 0.01 level with the empowerment of farmers' financial capacity. However, the enhancement of competitive potential (ECP) showed no significant relationship with the empowerment of farmers' financial capacity.

Keywords: Financial Empowerment, Community Strategic Resources, Resource-Based Theory

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาประเทศไทยในยุคเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital and Grassroots Economy) มุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะเกษตรกรซึ่งเป็นกลุ่มหลักของระบบเศรษฐกิจไทย การเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน (Financial Empowerment) จึงกลายเป็นกลไกสำคัญที่มีบทบาททั้งในระดับบุคคล ครัวเรือน และชุมชน โดยสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ เช่น “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ที่เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจด้วยการพัฒนาทักษะทางการเงินของประชาชน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ทักษะทางการเงินและการเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบ ถือเป็นองค์ประกอบหลักของการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรที่มักเผชิญกับข้อจำกัดด้านรายได้ ความรู้ทางการเงินและโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน การเข้าถึงบริการทางการเงินและการชำระหนี้ของประชาชน รวมถึงภาคธุรกิจอย่างทั่วถึง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะลดความเหลื่อมล้ำ และลดต้นทุนในการเข้าถึงบริการ จากงานวิจัยของ Thongrak et al. (2021) พบว่า ความรู้ทางการเงินมีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของเกษตรกร ซึ่งสะท้อนว่าการพัฒนาทักษะทางการเงินจะช่วยส่งเสริมการตัดสินใจทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น และส่งผลต่อคุณภาพชีวิต การเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญเชื่อมโยงกับนโยบายการพัฒนาระดับชาติและแนวคิดด้านเศรษฐกิจฐานราก โดยเสริมความรู้และทักษะทางการเงิน ผ่านการให้ความรู้และการนิเทศเชิงปฏิบัติ ช่วยให้เกษตรกรสามารถตัดสินใจทางการเงินอย่างมีข้อมูล เพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างเท่าเทียม ช่วยให้สามารถลงทุนและลดภาระต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลตามระบบ ช่วยสร้างความมั่นคงต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรอย่างยั่งยืน โดยไม่เพียงแต่เพิ่มรายได้ แต่ยังสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจให้กับครัวเรือนและชุมชนซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในภาพรวม

ในจังหวัดเชียงรายมีความจำเป็นต้องสร้างโอกาสและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเกษตรกร และผู้ประกอบการต่างๆ เพื่อสร้างพลังอำนาจชุมชนให้สามารถมีส่วนร่วมและแนวทางการพัฒนารายได้ของชุมชน โดยมุ่งเน้นการเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ และการสร้างความเสมอภาคในสังคม จึงได้มีแนวคิดการพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจเข้มแข็งในด้านการเงิน (กาญจนา อนุจันทร์ และคณะ, 2565) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ต่อเกษตรกร ผู้ประกอบการ และเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยการเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงและการใช้บริการทางการเงิน (สุรัชย์ กังวล และพหล ศักดิ์คะหัตถ์, 2559) การส่งเสริมการออมเงิน การวางแผนการเงินที่ดีและการออมเงินอย่างมีสติ เป็นการเสริมสร้างพื้นฐานทางการเงินที่แข็งแกร่ง (ชารวี บุตรบำรุง, 2555) การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจทางการเงิน โดยเน้นการ

สร้างความสามารถในการแข่งขันและโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการเงินที่หลากหลาย รวมถึง การพัฒนาบุคลากรและระบบการบริหารจัดการที่เสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกร

ด้วยบริบทดังกล่าว แนวคิดการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน (Financial Empowerment) จึงเป็นกลไกสำคัญที่สามารถพัฒนาให้เกษตรกรมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มการเข้าถึงแหล่งทุน และเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งสามารถอธิบายผ่านกรอบแนวคิดทฤษฎีทรัพยากรพื้นฐาน (Resource-Based View: RBV) ซึ่งอธิบายว่า การเสริมสร้างอำนาจทางการเงินเป็นทรัพยากรภายในเชิงกลยุทธ์ที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนในระยะยาวของเกษตรกร (Ellis-Stoll and Popkess-Vawter, 1998) การเสริมสร้างอำนาจทางการเงินในฐานะทรัพยากรสำคัญของเกษตรกรไทยนั้น อิงตามแนวคิด RBV ที่เชื่อว่า ทรัพยากรที่มีคุณค่า มีความหายาก ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ และไม่สามารถแทนที่ได้ จะช่วยนำไปสู่การได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน (Barney, 1991) การเสริมสร้างอำนาจทางการเงินควรคำนึงถึงการวางแผนการเงินอย่างมีเป้าหมาย การใช้เครื่องมือทางการเงินที่เหมาะสมกับรายได้และพฤติกรรมของเกษตรกร รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการการเงินในระดับครัวเรือนและชุมชน ทั้งนี้ การสร้างระบบการตลาดที่มั่นคง และเชื่อมโยงกับแหล่งรับซื้ออย่างต่อเนื่องจะช่วยลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ และสร้างความมั่นคงทางรายได้ในระยะยาวให้กับเกษตรกรไทย จึงอาจกล่าวได้ว่า งานวิจัยเรื่องการพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจเข้มแข็งทางการเงินสำหรับเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย จึงไม่ใช่เพียงแนวทางแก้ปัญหาสังคม แต่เป็นยุทธศาสตร์ที่ช่วยให้เกษตรกรไทยสามารถยืนหยัดแข่งขัน และเติบโตได้อย่างยั่งยืนในบริบทของเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชนชนในการเสริมสร้างอำนาจทางการเงินสำหรับเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชนชนกับการเสริมสร้างอำนาจทางการเงินสำหรับเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิด และสมมติฐานการวิจัย (Literature Review and Conceptual Framework and Research Hypothesis)

การเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน

การเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน (Financial Empowerment) หมายถึง กระบวนการที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่มเข้าถึงความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางการเงิน ตลอดจนสามารถเข้าถึงแหล่งทุนและ

บริการทางการเงินได้อย่างเท่าเทียม เพื่อบริหารจัดการรายรับ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน และการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเงินที่มีเหตุผล และยกระดับคุณภาพชีวิตในระยะยาว

แนวคิดสำคัญ คือ การส่งเสริมความรู้ ทักษะ และการเข้าถึงบริการทางการเงิน เพื่อการบริหารจัดการรายรับ รายจ่าย หนี้สิน และการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างอำนาจทางการเงินไม่เพียงช่วยเพิ่มความสามารถในการจัดการต้นทุน รายรับ รายจ่าย และหนี้สิน แต่ยังสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ เสริมความสามารถในการปรับตัว และยกระดับความมั่นคงทางการเงินของเกษตรกรอย่างยั่งยืนในบริบทของการพัฒนาประเทศ

การเสริมสร้างอำนาจทางการเงินของเกษตรกรถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในชนบท โดยเชื่อมโยงกับบริบทการพัฒนาประเทศในหลายมิติ ทั้งด้านนโยบายรัฐ เศรษฐกิจฐานราก และเศรษฐกิจดิจิทัล

ทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-Based View: RBV)

การเข้าถึงแหล่งเงินทุนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการขยายตัวทางการเกษตรและการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในระดับจุลภาค โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่ต้องการปรับตัวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ งานศึกษาหลายฉบับชี้ให้เห็นว่า การมีโอกาสเข้าถึงสินเชื่อในระบบ เช่น จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือโครงการสินเชื่อดิจิทัล (FinTech) ช่วยลดภาระต้นทุนการเงิน เพิ่มโอกาสการลงทุนในปัจจัยการผลิต และยกระดับความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว (Ejiogu, 2018; Calderón and Schmidt-Hebbel, 2008)

ทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-Based View: RBV) ซึ่ง Barney (1991) อธิบายว่า ทรัพยากรภายในองค์กรหรือชุมชนที่มีลักษณะ VRIN ได้แก่ ความมีคุณค่า (Valuable) ความหายาก (Rare) การเลียนแบบได้ยาก (Inimitable) และไม่สามารถถูกแทนที่ได้ (Non-substitutable) จะช่วยสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันอย่างยั่งยืนได้ในบริบทของชุมชนชนบท ปัจจัยสำคัญอย่างการสร้างเสริมการผลิตที่ปลอดภัย การเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน การสร้างเสริมการแปรรูป การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของทรัพยากรที่ตรงตามกรอบแนวคิด VRIN กล่าวคือ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าเพราะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความมั่นคงในการผลิต มีความหายากเพราะต้องอาศัยองค์ความรู้เฉพาะทางและความร่วมมือภายในชุมชน ยากต่อการเลียนแบบเนื่องจากฝังรากอยู่ในบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ และไม่สามารถถูกแทนที่ได้เนื่องจากมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ทรัพยากรท้องถิ่น และเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง ดังนั้น ปัจจัยทั้งห้านี้จึงถือเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชนชนบท ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและความได้เปรียบเชิงแข่งขันอย่างยั่งยืนในระยะยาว ท่ามกลางบริบทของเศรษฐกิจยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชนชนบทกับการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน

การเสริมสร้างอำนาจทางการเงินของชุมชนเกษตรกรรมสามารถวิเคราะห์ได้ผ่านทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-Based View: RBV) ซึ่งเชื่อว่าทรัพยากรและขีดความสามารถเฉพาะของแต่ละชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและความยั่งยืนในระยะยาว (Barney, 1991) แนวคิดนี้ถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ว่า ทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่มีอยู่ในระดับชุมชน มีผลต่อศักยภาพในการจัดการทางการเงินอย่างไร โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของภาคเกษตร ที่ชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของขีดความสามารถเฉพาะของชุมชนในการสร้างผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน งานวิจัยนี้ได้ระบุโครงสร้างตัวแปรต้นหลัก 5 ประการ ซึ่งเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชนชนบท สามารถพัฒนาอำนาจทางการเงินได้ผ่านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่หลากหลาย โดยแต่ละด้านมีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการดำเนินกิจกรรมทางเกษตรกรรม ดังนี้

1. การสร้างเสริมการผลิตที่ปลอดภัย (Promoting safe production : PSP) มุ่งเน้นเกษตรกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การผลิตที่ปลอดภัย เช่น การปฏิบัติทางเกษตรที่ดี (GAP) เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการลดการใช้สารเคมี ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และรักษาความปลอดภัยของผู้บริโภคและเกษตรกรเอง งานวิจัยของ Alkhateeb, Yao, and Cheng (2018) ชี้ให้เห็นว่าการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อการผลิตที่ปลอดภัย มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตในภาคเกษตรของประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในเชิงความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนในระยะยาว

2. การเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน (Enhancing Competitive Potential : ECP) ส่งเสริมนวัตกรรมและความแตกต่างเพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาด แนวคิดนี้สะท้อนการส่งเสริมนวัตกรรม การสร้างมูลค่าเพิ่ม และความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น การสร้างแบรนด์ท้องถิ่น หรือการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ การศึกษาของ Porter (1985) เน้นว่าความสามารถในการแข่งขันในระยะยาวต้องอาศัยกลยุทธ์การสร้างความแตกต่างควบคู่กับการใช้ทรัพยากรภายในที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การสร้างเสริมการแปรรูป (Promoting Processing Capabilities: PPC) เพิ่มรายได้ผ่านกิจกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตร การแปรรูปสินค้าเกษตรเพิ่มโอกาสในการเพิ่มมูลค่าและลดการสูญเสีย เช่น การแปรรูปกล้วย น้ำผึ้ง หรือน้ำหมักชีวภาพ การแปรรูปยังเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและการสร้างงานในท้องถิ่น การศึกษาของ FAO (2021) ระบุว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปในระดับชุมชนมีความสำคัญต่อการลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำ

4. การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย (Strengthening group collaboration and networking : SCN) ส่งเสริมความร่วมมือและอำนาจการต่อรองร่วมกัน เครือข่ายการผลิตและการตลาดในชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการลดต้นทุน เพิ่มอำนาจต่อรอง และเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

งานของ Pretty (2003) เน้นว่าเครือข่ายชุมชนมีบทบาทต่อการจัดการทุนทางสังคมและเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อวิกฤต

5. การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (Managing Resources and the Environment Sustainably : MES) ใช้พลังงานหมุนเวียนและทรัพยากรอย่างยั่งยืนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ และพลังงานทดแทน เป็นแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การวิจัยของ IPCC (2022) แสดงให้เห็นว่าภาคเกษตรต้องเร่งปรับตัวโดยใช้แนวทางเกษตรเชิงนิเวศเพื่อรองรับความผันผวนของสิ่งแวดล้อม

การใช้ทรัพยากรในเชิงกลยุทธ์ข้างต้นมีอิทธิพลต่อ ผลลัพธ์ทางการเงินของเกษตรกรที่เป็นการจัดการบัญชีและบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ ผ่านกลไก 3 ด้านสำคัญ ได้แก่

1. การบริหารแหล่งทุนและวางแผนการลงทุนที่เหมาะสม (Managing Funding Sources and Planning Appropriate Investments : MFP) การเข้าถึงและใช้ทุนทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ การเข้าถึงแหล่งทุนที่เหมาะสมมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจลงทุนในภาคเกษตร งานของ Beck and Demirgüç-Kunt (2006) ยืนยันว่าความพร้อมทางการเงินเป็นพื้นฐานของการเติบโตทางธุรกิจขนาดเล็ก

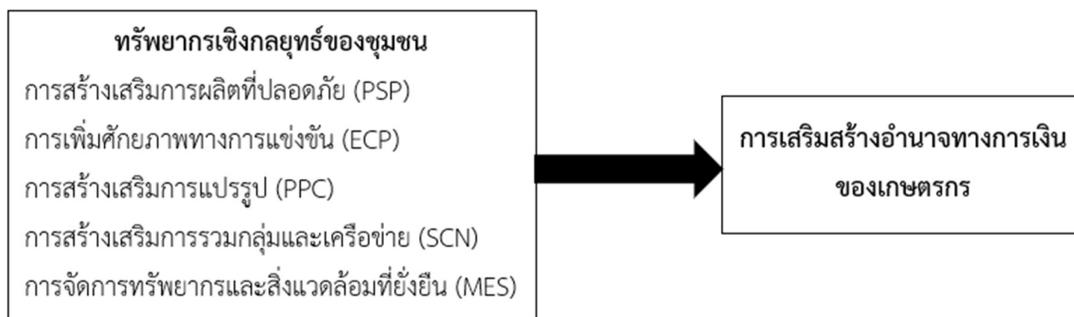
2. การจัดการบัญชีและบริหารหนี้สิน (Managing accounting and debt administration : MAD) การวางระบบติดตามหนี้และควบคุมต้นทุน การบันทึกบัญชีที่ถูกต้องและการควบคุมหนี้เป็นพื้นฐานของการควบคุมต้นทุนและสร้างวินัยทางการเงิน งานของ Brigham & Ehrhardt (2013) แสดงให้เห็นว่าระบบบัญชีที่โปร่งใสช่วยให้ธุรกิจเกษตรมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนมากขึ้น

3. การประเมินผลการใช้จ่ายและส่งเสริมการออมลงทุน (Evaluating expenditures and promoting savings and investment : EEP) ประเมินการตัดสินใจทางการเงินเพื่อสนับสนุนความยั่งยืนและผลกำไรในระยะยาว การประเมินต้นทุนและผลตอบแทนจากการตัดสินใจทางการเงิน มีผลต่อความสามารถในการดำรงอยู่และเติบโตอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะเมื่อมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร (Gitman, and Zutter, 2015)

จากองค์ความรู้ที่มีอยู่จริง ทรัพยากรทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ PSP, ECP, PPC, SCN และ MES ถือเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ ของชุมชนชนบทที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้างอำนาจทางการเงินของเกษตรกร โดยสนับสนุนให้สามารถบริหารทุน (MFP) จัดการหนี้สิน (MAD) และประเมินการใช้จ่าย (EEP) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือนและชุมชนในระยะยาว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแปรถูกต้องตามหลักวิชาการและระเบียบวิธีวิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เกษตรกรในชุมชน ในพื้นที่ ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า ตำบลสันกลาง อำเภอพาน ตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย จำนวน 150 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเป็นกลุ่มที่มีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชนในการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) แบ่งเป็น 4 ส่วน ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structure Questionnaire) มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าระดับ 5 ชั้น (5 Rating Scales) โดยแบบสอบถามที่นำมาใช้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อว่าแต่ละข้อครอบคลุมเนื้อหาที่มีความเหมาะสมความถูกต้องและความสมบูรณ์สอดคล้องกับเนื้อหา นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) ใช้เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.50-1.00 (กัสมา กาซัน, 2566) ปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้ได้ และได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา

ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) โดยพิจารณาจากค่าความเชื่อมั่นที่ไม่น้อยกว่า 0.70 ซึ่งผลที่ได้รับคือค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.83

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบรรณาธิกรณข้อมูล (Editing) ซึ่งเป็นการตรวจสอบทุกรายการในแบบสอบถามว่า ข้อมูลที่รับกลับคืนมา มีความครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาผลการวิจัยข้อมูลในแบบสอบถาม รวมถึงทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง เพื่อให้การแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับความเป็นจริง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เกณฑ์วัดไว้ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 82)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการตรวจสอบข้อมูลเพื่อพิจารณาว่าตัวแปรอิสระต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยใช้ค่าสถิติ Variance Inflation Factors (VIF) ซึ่งค่าที่ไม่ควรเกิน 10 (Hair et al., 2010) การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์หาค่าความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยการทดสอบนั้นพิจารณาจากค่าสถิติ P-Value ว่ามีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม เมื่อระดับนัยสำคัญของตัวแปรอิสระมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ที่ 0.05

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ปัจจัยด้านทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชนชนในการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า

1. การสร้างเสริมการผลิตที่ปลอดภัย (Promoting safe production : PSP) มุ่งเน้นกิจกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การผลิตที่ปลอดภัย เช่น การปฏิบัติทางเกษตรที่ดี (GAP) เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการลดการใช้สารเคมี ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และรักษาความปลอดภัยของผู้บริโภคและเกษตรกรเอง

2. การเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน (Enhancing Competitive Potential : ECP) ส่งเสริมนวัตกรรมและความแตกต่างเพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาด แนวคิดนี้สะท้อนการส่งเสริมนวัตกรรม การสร้างมูลค่าเพิ่ม และความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น การสร้างแบรนด์ท้องถิ่น หรือการรับรองมาตรฐาน

3. การสร้างเสริมการแปรรูป (Promoting Processing Capabilities : PPC) เพิ่มรายได้ผ่านกิจกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตร การแปรรูปสินค้าเกษตรเพิ่มโอกาสในการเพิ่มมูลค่าและลดการสูญเสีย เช่น การแปรรูปกล้วย น้ำผึ้ง หรือน้ำหมักชีวภาพ การแปรรูปยังเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและการสร้างงานในท้องถิ่น

4. การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย (Strengthening Group Collaboration And Networking : SCN) ส่งเสริมความร่วมมือและอำนาจการต่อรองร่วมกัน เครือข่ายการผลิตและการตลาดในชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการลดต้นทุน เพิ่มอำนาจต่อรอง และเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

5. การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (Managing Resources and the Environment Sustainably : MES) ใช้พลังงานหมุนเวียนและทรัพยากรอย่างยั่งยืนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของชุมชนชนบทกับการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.21 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 42.79 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 50 – 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.26 รองลงมาคือ อายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.96 และระหว่าง 30 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.55 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 34.86 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.39 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 30.05 สำหรับรายได้ในครัวเรือน/ปี ส่วนใหญ่มีรายได้ ระหว่าง 150,000 - 300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมา คือมีรายได้ต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 22.60 และมีรายได้ระหว่าง 300,001 - 450,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.31

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ศึกษาในเบื้องต้น

ตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจเข้มแข็งทางการเงินสำหรับเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การสร้างเสริมการผลิตที่ปลอดภัย (Promoting safe production : PSP) การเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน (Enhancing competitive potential : ECP) การสร้างเสริมการแปรรูป (Promoting processing capabilities : PPC) การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย (Strengthening group collaboration and networking : SCN) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (Managing resources and the environment sustainably : MES) การจัดการบัญชีและบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ มี 3 ตัวแปรย่อย (1) การบริหารแหล่งทุนและวางแผนการลงทุนที่เหมาะสม (Managing funding sources and planning appropriate investments : MFP) (2) การจัดการบัญชีและบริหารหนี้สิน (Managing accounting and debt administration :

MAD) (3) การประเมินผลการใช้จ่ายและส่งเสริมการออมลงทุน (Evaluating Expenditures and Promoting Savings and Investment : EEP) ดังแสดงในตารางข้างล่าง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ของการพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจเข้มแข็งทางการเงินสำหรับเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย ภาพรวม

ตัวแปรปัจจัย	ระดับปัจจัย		ค่าความเบ้ Skewness	ค่าความโด่ง Kurtosis	Variences
1. การสร้างเสริมการผลิตที่ปลอดภัย (Promoting safe production : PSP)	4.20	0.482	-0.504	0.711	0.233
2. การเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน (Enhancing competitive potential : ECP)	4.40	0.404	-0.792	0.698	0.164
3. การสร้างเสริมการแปรรูป (Promoting processing capabilities : PPC)	4.28	0.481	0.548	0.238	0.232
4. การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย (Strengthening group collaboration and networking : SCN)	4.20	0.466	0.187	-0.283	0.217
5. การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (Managing resources and the environment sustainably : MES)	4.42	0.451	-0.905	-0.256	0.204
การจัดการบัญชีและบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ มีปัจจัยย่อย 3 ตัวแปร					
1. การบริหารแหล่งทุนและวางแผนการลงทุนที่เหมาะสม (Managing funding sources	4.57	0.326	-0.626	0.570	0.107

and planning appropriate investments : MFP)					
2. การจัดการบัญชีและบริหารหนี้สิน (Managing accounting and debt administration : MAD)	4.46	0.434	-0.899	0.664	0.189
3. การประเมินผลการใช้จ่ายและส่งเสริมการออมลงทุน (Evaluating expenditures and promoting savings and investment : EEP)	4.44	0.446	0.629	0.547	0.199
เฉลี่ย	4.37	0.326	-0.795	0.861	0.107

จากตารางที่ 1 ผลการพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจเข้มแข็งทางการเงินสำหรับเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย ภาพรวม เมื่อพิจารณาตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย (1-3) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการบัญชีและบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ มีปัจจัยย่อย 3 ตัวแปรคือ (1) การบริหารแหล่งทุนและวางแผนการลงทุนที่เหมาะสม (MFP) ($\bar{X} = 4.57$) (2) การจัดการบัญชีและบริหารหนี้สิน (MAD) ($\bar{X} = 4.46$) และ (3) การประเมินผลการใช้จ่ายและส่งเสริมการออมลงทุน (EEP) ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา ได้แก่ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (MES) ($\bar{X} = 4.42$) และการเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน (ECP) ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจเข้มแข็งทางการเงินสำหรับเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย

ปัจจัยการพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจเข้มแข็งทางการเงินสำหรับเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 8 ปัจจัย ได้แก่ การสร้างเสริมการผลิตที่ปลอดภัย (Promoting safe production : PSP) การเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน (Enhancing competitive potential : ECP) การสร้างเสริมการแปรรูป (Promoting processing capabilities : PPC) การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย (Strengthening group collaboration and networking : SCN) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (Managing resources and the environment sustainably : MES) การจัดการบัญชีและบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ มี 3 ตัวแปรย่อย (1) การบริหารแหล่งทุนและวางแผนการลงทุนที่เหมาะสม (Managing funding sources and planning appropriate investments : MFP) (2) การจัดการบัญชีและบริหารหนี้สิน (Managing accounting and debt administration : MAD) (3) การประเมินผลการใช้จ่ายและส่งเสริมการออมลงทุน (Evaluating expenditures and promoting savings and investment : EEP)

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยการสร้างเสริมการผลิตที่ปลอดภัย (PSP) การเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน (ECP) การสร้างเสริมการแปรรูป (PPC) การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย (SCN) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (MES) การจัดการบัญชีและบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ มี 3 ตัวแปรย่อย (1) การบริหารแหล่งทุนและวางแผนการลงทุนที่เหมาะสม (MFP) (2) การจัดการบัญชีและบริหารหนี้สิน (MAD) (3) การประเมินผลการใช้จ่ายและส่งเสริมการออมลงทุน (EEP) ดังแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจเข้มแข็งทางการเงินสำหรับเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย

ตัวแปร (Composite Variable)	PSP	ECP	PPC	SCN	MES	MFP	MAD	EEP
PSP	1							
ECP	0.314**	1						
PPC	0.530**	0.491**	1					
SCN	0.451**	0.460**	0.572**	1				
MES	0.481**	0.482**	0.573**	0.547**	1			
MFP	0.485**	0.394**	0.484**	0.509**	0.466**	1		
MAD	0.405**	0.346**	0.619**	0.488**	0.462**	0.430**	1	
EEP	0.442**	0.428**	0.534**	0.756**	0.539**	0.545**	0.518**	1

**Significant level of 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยทุกด้าน ได้แก่ ปัจจัยการสร้างเสริมการผลิตที่ปลอดภัย (PSP) การเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน (ECP) การสร้างเสริมการแปรรูป (PPC) การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย (SCN) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (MES) การจัดการบัญชีและบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ มี 3 ตัวแปรย่อย (1) การบริหารแหล่งทุนและวางแผนการลงทุนที่เหมาะสม (MFP) (2) การจัดการบัญชีและบริหารหนี้สิน (MAD) (3) การประเมินผลการใช้จ่ายและส่งเสริมการออมลงทุน (EEP) มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ระหว่างกันทุกคู่ซึ่ง

ปัจจัยการประเมินผลการใช้จ่ายและส่งเสริมการออมลงทุน (Evaluating Expenditures and promoting savings and investment : EEP) มีความสัมพันธ์กับการสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย (Strengthening Group Collaboration and Networking : SCN) มากที่สุดโดยค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.756 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การมีระบบการประเมินและส่งเสริมการออมลงทุนที่ดีนั้นมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายเกษตรกร

รองลงมา ได้แก่ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน : MES) มีความสัมพันธ์กับปัจจัยการสร้างเสริมการแปรรูป (Promoting processing capabilities : PPC) ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.573 ซึ่งสะท้อนว่าการบริหารทรัพยากรอย่างยั่งยืนมีผลสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย (Strengthening group collaboration and networking : SCN) มีความสัมพันธ์กับปัจจัยการสร้างเสริมการแปรรูป (Promoting processing capabilities : PPC) ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.572 ตามลำดับ บ่งชี้ว่าการร่วมมือและเครือข่ายช่วยสนับสนุนการพัฒนาการแปรรูปสินค้าให้มีประสิทธิภาพและแข่งขันได้มากขึ้น โดยรวม ความสัมพันธ์ที่พบในตารางนี้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและการบูรณาการของปัจจัยต่างๆ ในการเสริมสร้างอำนาจทางการเงินของเกษตรกร ซึ่งสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่ครบวงจรและยั่งยืน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis)

Variable	Unstandardized		Standardized		t	Sig.	Collinearity	
	Coefficient		Coefficient				Statistics	
	b	S.E.	β				Tolerance	VIF
Constant.	1.496	0.122			12.215	0.000**		
PSP	0.088	0.024	0.129		3.600	0.000*	0.659	1.518
ECP	0.039	0.029	0.048		1.362	0.174	0.677	1.477
PPC	0.181	0.028	0.264		6.467	0.000**	0.503	1.986
SCN	0.296	0.027	0.419		10.923	0.000**	0.571	1.752
MES	0.098	0.029	0.135		3.437	0.000**	0.548	1.824

Adjusted R² of 0.651, F-Value of 155.583, significant level of 0.01** and 0.05*

จากตารางที่ 3 พบว่า โมเดลการถดถอยพหุคูณนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ดี โดยมีค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.651 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัว สามารถรวมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 65.1 และโมเดลมีความเหมาะสมเชิงสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (F = 155.583, Sig. = .000)

การสร้างเสริมการผลิตที่ปลอดภัย (PSP), การสร้างเสริมการแปรรูป (PPC), การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย (SCN), การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (MES) มีอิทธิพลเชิงบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ต่อการพัฒนาตัวแปรตาม (b = .088, b = .181, b = .296, b = .098) แสดงว่าการส่งเสริมการผลิตที่ปลอดภัย การสร้างเสริมการแปรรูป การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนสามารถช่วยพัฒนาได้อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนการ

เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน (ECP) ไม่พบว่ามื่อทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. = .174) แสดงว่าในบริบทนี้ตัวแปรดังกล่าวยังไม่ส่งผลโดยตรง

สำหรับค่าสถิติ Collinearity ได้แก่ Tolerance และ VIF ของตัวแปรอิสระทั้งหมด อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Tolerance > 0.1 และ VIF < 5) แสดงว่าไม่มีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์เชิงซ้อนระหว่างตัวแปร (Multicollinearity)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การสร้างเสริมการผลิตที่ปลอดภัยของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน เนื่องจากการผลิตที่ปลอดภัยต้องการการบริหารแหล่งทุนและการวางแผนการลงทุนที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว การจัดการบัญชีและบริหารหนี้สินช่วยให้เกษตรกรรักษาเสถียรภาพทางการเงินและสามารถรับมือกับความเสี่ยงต่าง ๆ การประเมินผลการใช้จ่ายและส่งเสริมการออมลงทุนจะช่วยให้เกษตรกรสามารถบริหารการเงินอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างเงินออมเพื่อการลงทุนในอนาคต ซึ่งช่วยเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางการเกษตรอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ Alkhateeb, Yao, and Cheng (2018) ที่ว่า การเข้าถึงการผลิตที่ปลอดภัย มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตในภาคเกษตรของประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในเชิงความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนในระยะยาว

2. การสร้างเสริมการแปรรูปของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน เนื่องจากการแปรรูปสินค้าเกษตรช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และเปิดโอกาสในการขยายตลาด ซึ่งต้องการการลงทุนในเครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสม การบริหารแหล่งทุนและการวางแผนการลงทุนที่ดีช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งทุนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาและขยายกิจกรรมการแปรรูป การจัดการบัญชีและการบริหารหนี้สินช่วยให้เกษตรกรควบคุมการเงินและลดความเสี่ยงจากการเป็นหนี้ที่อาจกระทบต่อการลงทุนในกระบวนการแปรรูป การประเมินผลการใช้จ่ายและการส่งเสริมการออมช่วยให้เกษตรกรสามารถวางแผนการใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีเงินทุนสำรองสำหรับการลงทุนในอนาคต ทำให้สามารถพัฒนากระบวนการแปรรูปได้อย่างยั่งยืนและมีมูลค่าทางการตลาดสูงขึ้น สอดคล้องกับ Food and Agriculture Organization (FAO) (2021) ระบุว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปในระดับชุมชนมีความสำคัญต่อการลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางการเงิน

3. การสร้างเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่ายของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างอำนาจทางการเงิน เนื่องจากการรวมกลุ่มช่วยให้เกษตรกรสามารถรวมทรัพยากรและลดต้นทุนในการผลิต โดยการบริหารแหล่งทุนและการวางแผนการลงทุนที่เหมาะสมทำให้กลุ่มเกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งทุนและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การรวมกลุ่มช่วยเพิ่มอำนาจการต่อรองในการซื้อขายวัตถุดิบและการขายผลิตภัณฑ์ การจัดการบัญชีและการบริหารหนี้สินในกลุ่มช่วยให้การเงินของเกษตรกรในกลุ่มมี

ความโปร่งใสและสามารถควบคุมการใช้จ่ายได้ดี ลดความเสี่ยงจากการเป็นหนี้ที่อาจกระทบต่อการลงทุนร่วมกัน ในส่วนของการประเมินผลการใช้จ่ายและการส่งเสริมการออม การรวมกลุ่มช่วยให้เกษตรกรสามารถจัดการการเงินร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการออมและการลงทุนในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งช่วยให้เกษตรกรสามารถเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินและยั่งยืนในระยะยาว สอดคล้องกับ Pretty (2003) เน้นว่าเครือข่ายชุมชนมีบทบาทต่อการจัดการทุนทางสังคมและเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อวิกฤต

4. การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างอำนาจทางการเงินในหลายด้าน เนื่องจากการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนช่วยลดต้นทุนการผลิตในระยะยาว และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำเกษตรกรรม โดยการบริหารแหล่งทุนและการวางแผนการลงทุนที่เหมาะสมช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงทุนที่จำเป็นในการลงทุนในเทคโนโลยีการเกษตรที่ยั่งยืน เช่น การปรับปรุงวิธีการเพาะปลูกที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในระยะยาว การจัดการบัญชีและการบริหารหนี้สินที่มีประสิทธิภาพช่วยให้เกษตรกรสามารถควบคุมการเงินของตนได้ดี โดยไม่ให้เกิดการลงทุนในทรัพยากรธรรมชาติและเทคโนโลยีที่ยั่งยืนกลายเป็นภาระหนี้ที่เกินตัว การประเมินผลการใช้จ่ายและส่งเสริมการออมช่วยให้เกษตรกรสามารถวางแผนการเงินเพื่อการลงทุนในอนาคต สอดคล้องกับ Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) แสดงให้เห็นว่าภาคเกษตรต้องเร่งปรับตัวโดยใช้แนวทางเกษตรเชิงนิเวศเพื่อรองรับความผันผวนของสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การเสริมสร้างอำนาจทางการเงินให้แก่เกษตรกร ควรเริ่มต้นจากการฝึกอบรมทักษะทางการเงินพื้นฐาน เช่น การจัดการรายได้ รายจ่าย หนี้สิน และการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการบริหารจัดการการเงินในชีวิตประจำวัน รวมทั้งสามารถวางแผนการเงินในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงทางการเงินและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต

2. การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากรจะช่วยเพิ่มอำนาจการต่อรองในการซื้อวัตถุดิบและการขายผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันในด้านการผลิตและการตลาด ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้และเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์เกษตร นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายจะช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งทุนและโอกาสทางการตลาดได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาผลกระทบจากการเสริมสร้างอำนาจทางการเงินควรไม่จำกัดแค่ในระยะสั้น แต่ควรขยายไปถึงการศึกษาผลกระทบระยะยาวต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในหลายด้าน เช่น สุขภาพ

การศึกษา ความยั่งยืนทางการเงิน รวมถึงการพัฒนาทักษะการตัดสินใจทางเศรษฐกิจที่มีข้อมูลและความรู้รองรับ ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรอย่างยั่งยืน

2. การศึกษาความแตกต่างของการเสริมสร้างอำนาจทางการเงินในพื้นที่ชนบทที่มีระดับการพัฒนาแตกต่างกัน เช่น พื้นที่ที่มีการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนกับพื้นที่ที่ขาดการสนับสนุน จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างอำนาจทางการเงินที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่และสามารถใช้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาโครงการในพื้นที่อื่นๆ ได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐควรพิจารณาการสร้างระบบการเงินที่สามารถช่วยเกษตรกรเข้าถึงแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่มักจะมีการเข้าถึงแหล่งทุนยาก เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้เงินทุนในการพัฒนาเกษตรกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของตน โดยอาจใช้โครงการสินเชื่อดิจิทัลหรือการสนับสนุนสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในการให้การสนับสนุน

2. นโยบายภาครัฐควรเน้นการฝึกอบรมและการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงินอย่างมีประสิทธิภาพแก่เกษตรกร โดยเน้นการให้ความรู้ที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การวางแผนการเงินส่วนบุคคล การออมและการลงทุน รวมถึงการบริหารหนี้สิน ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรสามารถจัดการการเงินของตนได้ดีขึ้นและมีความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัสม่า กาชอน. (2566). *การวิจัยทางการบัญชี*. เชียงราย: คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กาญจนา อนุจันทร์ บัวบุตรี ศิริวัฒน์ บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ และชันทอง ใจดี. (2565). ปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 12(1), 57-69.
- ชารวี บุตรบำรุง. (2555). *รายได้และรูปแบบการออมเพื่อการเตรียมพร้อมสู่วัยสูงอายุของประชาชนอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ในเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร*. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566—2570)*. ราชกิจจานุเบกษา.
- สุรัชย์ กังวล และพหล ศักดิ์คะทศน์. (2559). การใช้วิธีวิเคราะห์การจัดกลุ่มหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารเกษตร*, 32(2), 201-207.

- Alkhateeb, T. T. Y., Yao, L., & Cheng, S. (2018). Access to credit and agricultural productivity: Evidence from developing countries. *Journal of Risk and Financial Management*, 11(4), 81.
- Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17, 99–120.
- Beck, T., & Demirgüç-Kunt, A. (2006). Small and medium-size enterprises: Access to finance as a growth constraint. *Journal of Banking & Finance*, 30(11), 2931-2943.
- Brigham, E. F., & Ehrhardt, M. C. (2013). *Financial Management: Theory & Practice*. (14th ed.). Cengage Learning.
- César Calderón & Klaus Schmidt-Hebbel. (2008). *Business Cycles and Fiscal Policies: the Role of Institutions and financial Markets*. Working Papers Central Bank of Chile 481, Central Bank of Chile.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row. 202-204.
- Ejiogu. (2018). Translation in the contact zone between accounting and human resource management: The nebulous idea of humans as assets and resources. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 31(7), 1932-1956.
- Ellis-Stoll, C., & Popkess-Vawter, S. (1998). A concept analysis on the process of empowerment. *Journal of Advanced Nursing* 21(2), 62-68.
- Food and Agriculture Organization (FAO). (2021). *The State of Food and Agriculture 2021*. FAO. <https://openknowledge.fao.org/handle/20.500.14283/cb4476en>
- Gitman, L. J., & Zutter, C. J. (2015). *Principles of Managerial Finance*. (14th ed.). Pearson.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th ed.). Pearson: New York.
- Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). (2022). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability*. Cambridge University Press.
- Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. Free Press.
- Pretty, J. (2003). Social capital and the collective management of resources. *Science*, 302(5652), 1912-1914.
- Thongrak et al. (2021). Financial Literacy: Does It Improve Well-being? A Case Study of Farmers in Khon Kaen, Thailand. *International Symposia in Economic Theory and Econometrics*, 29, 117-129